

Hjallese Provstis studierejse til Nordengland og Skotland

27. august til 1. september 2017

DAGBOG

Søndag den 27. august kl. 19.30

trillede bussen fra Riis' Rejser af sted fuld af 25 forventningsfulde rejsedeltagere fra Hjallese Kirke med kurs mod København, hvor vi skulle overnatte på CabInn – tæt ved lufthavnen.

Stemningen i bussen var god – men ganske stilfærdig. De fleste havde haft gudstjeneste om morgenen og i øvrigt travlt med at få alting gjort hjemme i sognene, inden vi skulle være væk i fem døgn. Da vi ankom til København var det blevet mørkt, og vi fik hver tildelt en lille celle på det store vandrehjem. Nogle fik en bid brød og lidt at drikke, før de gik til ro, andre gik tidligt i seng, vel vidende at vi skulle tidligt op næste morgen.

Mandag den 28. august.

Tidligt op og spise morgenmad. Vi skulle af sted til lufthavnen kl. 6.20. Alle var trætte, men humøret var højt, og så gik det ellers slag i slag i lufthavnen med indtjekning og sikkerhedskontrol. Mange fik sig en ekstra kop kaffe på vej ud til flyet, et SAS-fly med helt nyt interiør. Afgangen blev en halv time forsinket, men det var klart vejr, så det tabte blev nemt fløjet ind, og vi landede i Manchester til tiden. Her blev vi samlet op af Ross, som skulle

være vores chauffør de følgende dage på vores ture med den gule bus gennem det engelske landskab.

Fra Manchester kørte vi 2 timer til den historiske og smukke by, York, én af de byer som vikingerne har sat deres præg på. Jens Rønn, som var dagens guide, fortalte i bussen om byens historie, og indimellem blev der sunget fra Højskolesangbogen. Vi ankom til byen kort før kl. 13.00, hvor der var bestilt frokost til os på "The Royal Oak", en historisk pub, hvor vi fik et solidt måltid. Herefter var der tid til en røre sig lidt i byens gader, før vi mødtes i York Minster, et fantastisk bygningsværk fra 1400-tallet, som ligger smukt midt i

den gamle by. I York Minster blev vi modtaget af én af kirkens mange frivillige, en ældre engelsk herre, som fortalte om kirkens historie og viste os rundt i det enorme og meget imponerende bygningsværk. York Minsters historie går tilbage til 600-tallet, hvor den første træ-kirke blev bygget på stedet. Senere er kirken bygget om og ud, og i dag ligger York Minster som en æstetisk helstøbt gotisk katedral, et vidnesbyrd om kirkens enorme magt og rigdom i tidligere tider.

York Minster er smukt bevaret, og der pågår løbende renovering, blandt andet er man for tiden ved at restaurere kirkens enorme østlige glasvindue.

Sidst på eftermiddagen skulle vi deltage i "Evensong", som finder sted i kirken alle hverdags eftermiddag kl. 17.15. Kirkens kor holdt imidlertid ferie netop den uge, og eftermiddagsandagten var i stedet en "Even-Prayer", som foregik på den måde, at præst og menighed læste en Davidsalme samt forskellige bønner som veksellæsning. En meget stilfærdig andagtsform - med

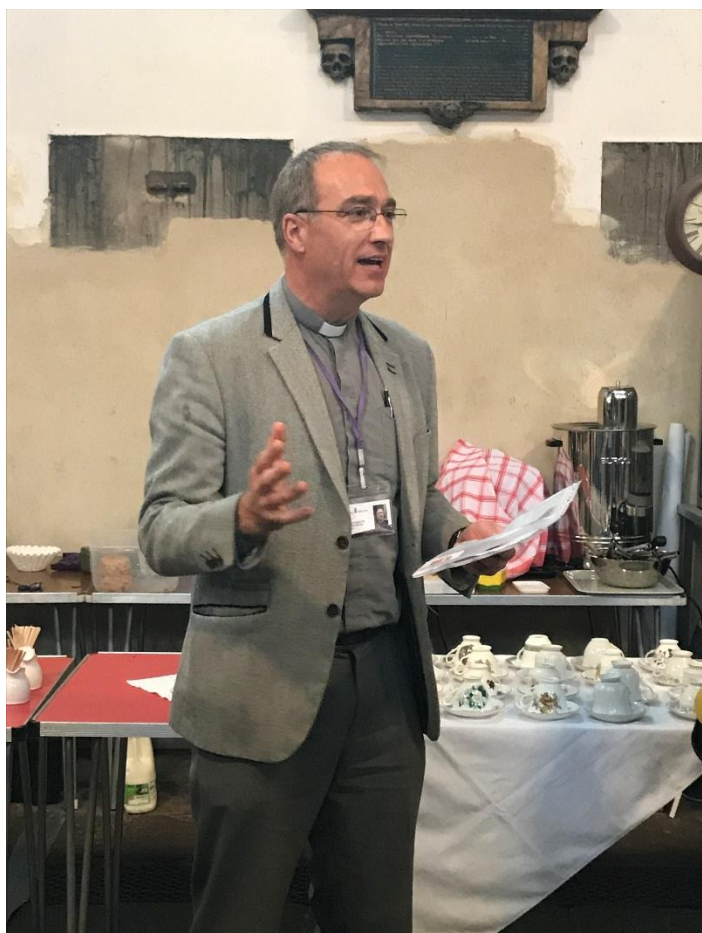
mange ord! Andagten sluttede dog med en salme, og her fik vi orglet at høre, en fantastisk orgelklang – det kunne alle vist godt ønske sig at høre mere af.

Efter andagten var det tid til at installere os på hotellet, hvor vi også spiste aftensmad – og sang fødselsdagssang for Uffe Kærup, dagens fødselar. En lang og indholdsrig dag var til ende.

Tirsdag den 29. august.

Vi begyndte dagen solidt – med Full English Breakfast. Det var også Full English Weather fra morgenstunden af – gråt og regnfuldt. Bevæbnet med regntøj og paraplyer tog vi af sted til byen Hull, en gammel, engelsk havne- og fiskerby, som siges at være Englands *mindst* romantiske by. Fiskeriet og havnen har i århundreder været byens vigtigste indkomstgrundlag, og byens indbyggere har været vant til at leve et hårdt liv, med en lav dødelighedsalder, ganske enkelt fordi livet på søen var farligt. De sidste årtier har byen desuden været præget af udbredt arbejdsløshed pga. nedgang i fiskeri-erhvervet, det har byen lidt hårdt under. Men man forsøger at give Hull et løft, blandt andet er byen i 2017 udråbt til at være engelsk kulturby!

Første stop på vores besøg i byen var Hull Minster, som siges at være Englands største landsby Kirke. I Hull Minster blev vi hjerteligt modtaget af Reverend Neill, én af byens fire præster. Fra det

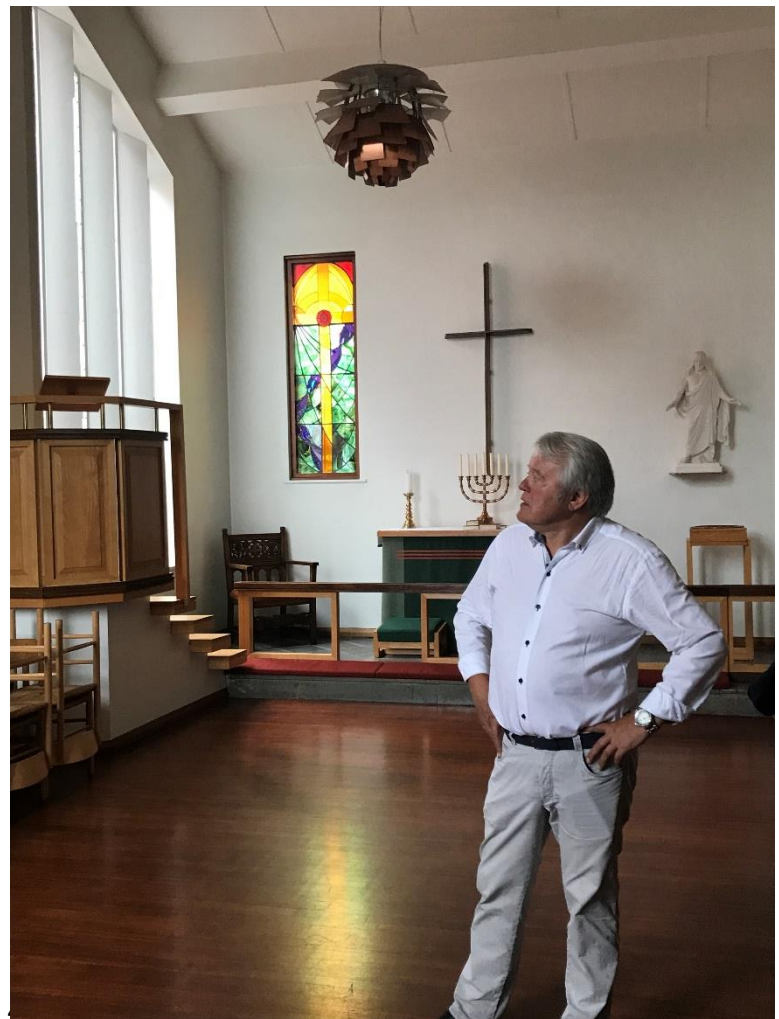

øjeblik vi trådte ind i kirken, oplevede vi, hvordan engelsk kirkeliv former sig meget anderledes en i folkekirken. I kirken foregik et hav af aktiviteter, blandt andet driver man café i et hjørne af kirken. Her fik vi serveret kaffe med kage af to søde frivillige damer. Mens vi drak kaffe, fortalte Reverend Neill om kirken i Hull og det mange-facetterede kirkeliv. Kirken får ikke statstilskud men skal være selvfinansierende, derfor er kirken også nødt til at have en række aktiviteter som man kan tjene penge på, blandt andet lejer man kirken ud til private virksomheder, som bruger kirkerummet til mange forskellige formål – for eksempel til at holde fest. Derudover bruges kirken til markeder, til ungdomsarbejde, gudstjenester, kor og meget mere. Der er indrettet et særligt rum til andagtssøgende – og så er der en lille kirkeshop. Én anden lille kuriøsitæt var at én af kirkens præster var den berømte – og morsomme - mediepræst Matt Woodcock, som har rystet engelsk kirkeliv blandt ved at skrive en personlig bog om præstelivet.

I Hull mødtes vi desuden med Arne Kristoffersen, som er præst i den danske sømandskirke i byen. Arne mødtes med os i Hull MInster, og vi forstod at byen engelske kirke og den danske sømandskirke stod på meget venskabelig for med hinanden. Arne tog os med på en gåtur og fortalte lidt om Hulls historie. Vi gik gennem den regnvåde by, mens Arne gav os et godt indtryk af at byen både vidner om tidligere tiders velstand – og at de seneste mange årtier har været præget af krise og stor arbejdsløshed. Hull var også én af de engelske byer som var stærkt FOR Brexit, fortalte han. Vi sluttede gå-turen i den fine danske sømandskirke i Hull, som er den ældste af alle danske sømandskirker. Da vi var kommet ind i tørvejr, fortalte Arne videre om sømandskirken, blandt andet den bevægende historie om hvordan menigheden kunne bestå

efter at kirken var blevet sønderbombet under de tyske luftangreb i 1941. Men ikke mindst fortalte Arne om livet som sømandspræst og sømandskirkens mange forskellige opgaver.

Efter en let frokost kørte vi tilbage til York, hvor nogle så vikingemuseet Jorvik – efter at have stået i laaang kø.

Jorvik Viking Centre er en udstilling, der er lavet ud fra arkæologiske fund. Dermed får den besøgende et ganske godt indtryk af hverdagslivet dengang. Det var tirsdag eftermiddag; køen foran centret var lang. Der var 40 minutters ventetid; men det var ventetiden værd. I kælderen kan man se de oprindelige gader gennem et glasgulv. Første del af udstillingen kører man igennem, siddende i en vogn/lift, mens man bombarderes af sanseindtryk, dufte, lys og lyde. Man oplever en vikingeby, som den har set ud for 1000 år siden. Livagtige vikingedukker fortæller historien. Man hører det gamle sprog, der er en blanding af oldengelsk, oldnordisk, ja, selv oldarabisk. To af vikingerne var ægte mennesker, der sad og spandt. Man var i tvivl, om husene havde været i flere etager. Befolkningen har hurtigt taget kristendommen til sig. Anden del er udstillingen af de fund, man har gjort. Her kan nævnes en relikviepose, udskårne kopper, perler, smykker, kamme af ben/horn, sko, redskaber, mønter og våben. Meget imponerende var en cylinder-hængelås med nøgle.

Mens nogle besøgte vikingemuseet, gik andre gik rundt i den smukke, gamle by York, shoppede, drak High Tea eller en pint øl og nogle nåede også at gå til Evensong i York Minster, hvor flere fremtrædende kirkepersoner var til stede, decan, pastor og en messende, ældre herre, måske en canon. Et stort kor sang. Salme 143 og Fil. 3 blev læst. Dagens tema var Johannes Døberens halshugning.

Dagen sluttede med middag på hotellet, og dem der endnu var friske herefter gik ned på en af byens utallige pubber, hvor der blev snakket og drukket øl, indtil vi blev smidt ud – kl. 23.15!

Onsdag den 30. august.

Rievaulx Abbey

Gennem idylliske, kuperede landskaber, ad snørklede veje med store stigninger, gennem Yorkshire gled bussen fyldt med præster og andet godtfolk frem imod vores første stop på vejen, en smuk, gammel klosterruin. På vejen så vi bl.a. den lille stationsby Helmsley med små, søde huse, velfriserede forhaver og frodige køkkenhaver bag ved husene, hvor afgrøderne stod i sirlige rækker. Jernbanen til Helmsley bragte fra 1871 og frem turister til dette historiske område. Vi så indgangen til Sutton Bank, National Park Centre, inden vi nåede Rievaulx Abbey. Her blev vi mødt af skræppende gæs og græssende fåreflokke, spredt ud over det smukke landskab. Et gruppefoto blev taget, inden vi præster blev sluppet løs på klosterområdet.

Rievaulx Abbey er grundlagt i 1132 som cistercienserkloster af abbed William og 12 munke. Det tog, efter sigende, ca. 200 år at bygge det. Strømninger fra fastlandet, fra Cluny, men i særdeleshed fra Cîteaux og Clairvaux, var nået England og udmøntede sig i den karakteristiske byggestil, hvor enkelhed, strenghed og renhed er gennemgående princip, såvel åndeligt som arkitektonisk. Klosteret blev opført på en strategisk væsentlig placering, i det nordlige Yorkshire, på vej mod Skotland. Det var det vigtigste cistercienserkloster i hele England. To tidligere abbeder blev siden gjort til helgener: William (1132-45) og Aelred (1147-67).

Man bemærker den smukke beliggenhed i dalen, hvor klosteret er bygget på et plateau og tilpasset forholdene i dalen, således at "East End" er vendt i retning mod syd, hvilket et kompas afslører. Klosterkirken ligger således syd-nord-vendt. Der blev holdt 8 messer pr. dag, som tilsammen havde en varighed på 5 timer. Rundt om klosterhaven, der af abbed Aelred beskrives som et paradis, gik klostergangen og derudfra klosterets mange rum, f.eks. kan nævnes kapitelsalen, munkenes møderum, hvor der dagligt blev oplæst et kapitel fra klosterreglen, Benedikts Regel, heraf navnet. Klosterets bibliotek rummede hele 225 bøger. Livet i klosteret bestod af bøn og arbejde. Da klosteret var på sit højeste, husede det ca. 650 personer, 140 munke og 500 lægbrødre. Klosteret udvandt jern, hvilket var en god virksomhed. Livsstilen på klostret var sund og enkel; der blev serveret veganermad i det daglige og sjældnere fisk eller kød.

Under Kong Henrik VIII blev klosteret ødelagt – nærmere bestemt i december 1538. I slutningen af 1800-tallet begyndte kunstnere at interessere sig for stedet og malede romantiske malerier med klosteret som motiv. Jorderne var forud for 1. verdenskrig ejet af Lord Feversham, som der indledtes forhandlinger med om overdragelse (til staten); men han døde i 1915, og forløbet gik i stå. I 1917 blev stedet begyndt udgravet. Nu blev klosteret en del af den engelske kulturarv "English Heritage". En audioguide fortæller om klosterets indretning og andre spændende emner.

Til klosteret hører et lille fint museum. Her henledes opmærksomheden på især tre ting. For det første den nu hovedløse "Christ in Majesty" (1260-1300).

For det andet udsmykningen på infirmeriet, der består af mange forskellige hoveder, der stikker næsen frem. Der er desuden to små billedfriser, der forestiller følgende: To mænd ved en vindmølle, der lå uden for klosteret. To jægere over for en tiger, hvis unger jægerne har taget. Tigreren skræmmes bort med et spejl. Da tigreren ser sit eget spejlbillede, bliver den grebet af stor frygt, et billede på det at holde det onde og dæmoniske på afstand.

For det tredje fremhæves en kæmpe bly-klods eller "bly-bar" med Henrik VIII's sejl og navnetræk på. To damer, der ligeledes gæstede museet, kunne fortælle, at Henrik VIII smeltede alt bly fra klosteret, eksempelvis fra blyindfattede ruder, så det kunne sælges, og mærkede det med sit sejl, så ejendomsforholdet ikke kunne betvivles. Der skulle, efter sigende, have været 4 af disse megastore bly-klodser. Denne ene bly-klods i udstillingen blev efterladt og siden fundet under det nedfaldne kloster.

På bagsiden af det lille museum er en endnu mindre udstilling, der omhandler udgravningerne og de 300 år, hvor klosteret lå skjult under murbrokker, krat og vedbend, indtil staten overtog ruinerne og lod nye generationer ane fordums storhed.

"Let us therefore bring our tribute of praise to our creator." Benedikts Regel, kapitel 16.

"The Cistercian order is the surest road to heaven." William of Malmesbury.

Durham – Cranmer Hall

Durham, tidl. Dunholm, rummer bl.a. de to UNESCO-sights Durham Cathedral og Durham Castle, hjemsted for Durham University siden 1832. Universitetet skulle, efter sigende, være det 3. ældste universitet i England og ét af landets bedste. Durham University beskrives som en paraply, hvorunder St. John's College (alle universitetsfag) og Cranmer Hall (specifik præsteuddannelse) hører. Durham rummer præsteuddannelse i alle kirkelige retninger. Vi besøgte Cranmer Hall.

Warden: Philip Plyming bød velkommen og holdt et teologisk oplæg, hvor han talte om følgende emner: Først om Church of England, der består af "Evangelical", "Catholics", "Liberal" og udvekligen imellem disse. For det andet om Cranmer Hall som "træningssted" for vordende

præster. For det tredje om situationen i England pt. – om "mission shaped church" og "missional leadership". For det fjerde om "ordinations-træning" og præsteuddannelsen. Om "residential community": "Live, learn and grow together." Indtil 32 år: 3 års studietid. 32-40 år: 2 års studietid. Over 40 år: deltidsstudier på college. Nogle studerende får finansieret deres studier af en menighed.

Dernæst holdt homiletikeren Kate Bruce et oplæg om "Preaching". Hun er forfatter til bogen "Igniting the Heart. Preaching and Imagination". Hun har en baggrund som skolelærer, sognepræst, teologisk college tutor og sågar stand-up-komiker. Hun talte om mange ting, bl.a. sproget, der transformerer til Gud, effektive ord som performativer, "sin" som "bad imagining", om "no escape of performance", om hvordan man løfter talen og når folks hjerter, "lift and reshape", se gennem ørerne, mange-lags-sprog, som at gå igennem et landskab, der udfoldes gennem fantasien, om at fouragere i det bibelske landskab og samle frugt til "rygsækken", "tidsmaskinen" i en prædiken, verber i stedet for adjektiver, billeder og sammenligninger, flow, musikaliteten i en prædiken, linjelængden, meget at lære af stand-up mht. "afleveringen" og "timing". Du flyttes fra ét sted til et andet, fra kendt til ukendt. Gud taler på det lokale sprog! Jf. Joh. 1,14.

Til slut satte fire medarbejdere fra staben sig op i et panel og fortalte og tog imod spørgsmål. Det var: Academic Dean Jocelyn Bryan, Director of Undergraduate Studies, The Revd Dr. Paul Regan, Tutor (in mission), Reverend Sarah Dunlop og homiletikeren, The Revd Dr. Kate Bruce. De talte om "theology & ministry", de 9 kriterier til udvælgelsesprocessen, samarbejdende lederskab over for dominerende lederskab. "Beer & Hymn" som forsøg på mission. Om at tage folk til kirke over for at bringe kirken til folk.

Lille rundvisning på Cranmer Hall ved Amy Farquhar, Personal Assistant to the Warden.

Afrunding: Mini-evensong i St. Mary's the Less. Taizé-intro, Magnificat og Nunc dimittis m.m. Teksterne fik vi lov at vente med til senere!

Evensong i Durham Cathedral kl. 17.15

Durham Cathedral er en stor normannisk kirke, indviet til jomfru Maria og St. Cuthbert. Kirkens klostergegn har dannet rammen om optagelserne til Harry Potter-filmene. Evensong havde John Bunyan, åndelig forfatter, 1688, som dagens ”helgen”. Der var tekstlæsninger fra én af Samuelsbøgerne og Acta. Salme 148 og 150 blev sunget. Drengekor medvirkede.

Overnatning og bespisning på Radisson Blu Hotel, Durham.

Torsdag den 31. august

Torsdag forlod vi Durham og begav os ud på en køretur i Englands nordøstligste hjørne i området North.

I landskabet øjnedes pludselig en 20 meter høj stål skulptur på en bakketop. En engel, Angel of the North, som den kaldes, med et vingefang på 54 meter. Et stærkt – og stort! – symbol i en tid, hvor religioners synlighed i det offentlige rum diskuteres mange steder.

Vores buschauffør Ross fortsatte med at charmere de kvindelige rejsearrangører forrest i bussen, mens vi passerede det smukke landskab. Stadigt flere og flere borge kom til syne som en påmindelse om, at vi befandt os i et område, der har været kasterold mellem England og Skotland utallige gange.

Vi fik også et kort glimt af Lindisfarne, som vi desværre ikke kunne besøge, da øen kun har fastlandsforbindelse ved ebbe, og det passede dårligt med vores tidsplan.

Berwick upon Tweed

Efter et par timers kørsel ankom vi til Englands nordligste by, Berwick upon Tweed, hvor vi skulle deltage i Holy Communion (nadvergudstjeneste) i den lokale sognekirke Holy Trinity Church.

Vi fik en overvældende velkomst af en håndfuld frivillige, der med stor stolthed viste deres kirke frem og bød indenfor.

Nadvergudstjenesten var en stor oplevelse og det var imponerende så mange kirkegængere, der deltog en almindelig torsdag formiddag. Vi fik desuden en tydelig fornemmelse af, at den engelske kirke har trådt tilbage til både den katolske og protestantiske kirke, fx da vi ved ceremoniens start rejste os op, da korset blev båret ind. Størst indtryk var måske, at vi drak af fælleskalk. Flere sendte vist en kærlig tanke til vores kirketjenere hjemme i provstiet, der søndag efter søndag sørger for rene alterbægre.

Efter gudstjenesten blev der sørget flot for os. De mange frivillige stillede først an med kaffe og kage og senere lækker frokost både med sandwiches, ostebord og frugt.

Undervejs fortalte præsten John Vilaseca om sin vej til embedet. En ikke lige vej, idet han er spanskfødt, tidligt tilknyttet den katolske kirke i Spanien, men et tilfældigt turistbesøg i en engelsk

kirke blev skæbnesvanger for ham, og det fik ham til at forlade hjemlandet og konvertere til den anglikanske kirke. Han fortalte også om sine tanker med at skabe kirkeliv i det lille bysamfund. Et af hans tiltag var at opsøge de mere befolkede steder, hvilket har resulteret i jævnlig salmesang på den lokale pub.

Holdet med John Vilaseca nederst til højre.

Der blev sørget godt for os.

Edinburgh

Herefter drog vi mod Skotland og Edinburgh, hvor vi skulle besøge South Leith Parish Church. Det frivillige engagement var også her iøjnefaldende. Både fordi vi igen blev taget imod med kaffe og

småkager, og også fordi der var en liste, så folk kunne skrive sig på til at sørge for friske blomster i kirken til de forskellige gudstjenester. Præsten Iain May fortalte bl.a. om de udfordringer, den skotske kirke står overfor, især den faldende tilslutning i befolkningen. På deres hjemmeside kan man se den brede vifte af aktiviteter, kirken tilbyder. Og de tænker kreativt, fx har de haft en kæledyrskonkurrence!

Over for kirken ligger Trinity House, et maritimt museum med mange historiske genstande fra livet til søs. Vi fik rundvisning og fik også fortalt, hvordan Trinity House havde fungeret som et socialt sikkerhedsnet for søfarere og deres familier.

Ifølge programmet skulle torsdagen sluttes af med whiskysmagning på et lokalt destilleri. Det blev desværre aflyst, men skuffelsen blev hurtigt vendt, da Iain May foreslog en café på havnen med udendørsservering, hvor vi fik slukket tørsten, mens solen gjorde sit til den gode stemning.

Herefter kørte vi mod hotellet og rejsens sidste hele aften. Stemningen var god, og fællesskabet kollegaer imellem, der kun har vokset sig større på turen, var tydelig.

Både kirkerne i England og South Leith Parish Church bar præg af at være brugsrum.

Trinity house med en stolt historie tilbage til 1300-tallet.

Fredag den 1. september

Vi skiftede chauffør – til en ægte skotte, som påstod at han ikke talte et ord engelsk – han talte nemlig skotsk! Fra bussen fik vi en fin sightseeing gennem Edinburgh og havde derefter et par timer til at se byen på egen hånd, hvorefter vi blev kørt til lufthavnen og fløj hjem til Danmark. opfyldt af idéer og indtryk efter fem intense dage med engelsk kirkeliv.

Dagbogen er forfattet af

Anna Sophie Bredmose Jakobsen, Lisbeth Hoffmann Petersen og Dorthe Tofte-Hansen